

บทความพิเศษ

Miscellany Article

ศูนย์การเรียนรู้เด็กป่วยในโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์

สรริรา จันทรเสน พ.บ. ว.ว.สาขากุมารเวชศาสตร์ ว.ว.อนุสาขากุมารเวชศาสตร์และพฤติกรรมเด็ก
ศูนย์พัฒนาเด็กพิเศษ โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร

วันรับบทความ : 28 พฤษภาคม 2567

วันแก้ไขบทความ : 29 พฤษภาคม 2567

วันตอบรับบทความ : 31 พฤษภาคม 2567

การศึกษามีความสำคัญอย่างมากต่อบุคคลและสังคม การศึกษาช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็น สำหรับการพัฒนาตนเองในการใช้ชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพที่มั่นคงในอนาคต¹ ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ โดยก่อให้เกิดแรงงานที่มีคุณภาพ ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มผลผลิตและการแข่งขันของประเทศในเวทีโลก² ดังนั้น การเข้าถึงการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันสามารถช่วยลดช่องว่างระหว่างรายได้ และเพิ่มโอกาสในชีวิตของทุกคน ซึ่งนำไปสู่สังคมที่มีความเสมอภาคและการพัฒนาอย่างยั่งยืน³ ในประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างโอกาสทางการศึกษา จึงกำหนดเป็นนโยบายในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดสิทธิทางการศึกษาไว้ในมาตรา 54 ระบุว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน” (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก, 2560) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับมาตรฐานทางการศึกษาโดยสร้างโอกาสให้เด็กด้อยโอกาสทุกคนเข้าถึงการจัดบริการทางการศึกษาและภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

บัญญัติหลักเกณฑ์ในการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพ และป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กไว้หลายประการ เพื่อให้ครอบคลุมสิทธิเด็กตามอนุสัญญาดังกล่าว เด็กป่วยเรื้อรังไม่ว่าต้องอยู่โรงพยาบาลหรือไม่ก็ตาม ควรมีสิทธิที่ได้รับการดูแลทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างเป็นองค์รวมเพื่อให้เด็กได้รับการศึกษาต่อเนื่องและกลับไปเรียนต่อในโรงเรียนอย่างราบรื่น โดยมีทางเลือกหลากหลายมิได้จำกัดอยู่แต่ในห้องเรียนในโรงเรียนเท่านั้น จึงเป็นที่มาของการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เด็กป่วยในโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลตติยภูมิขั้นสูง และเป็นศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิกสถาบันสมทบเพื่อการผลิตแพทย์ให้กับสำนักวิชาแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

อีกทั้งปัจจุบันด้วยความเจริญหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข ทำให้ความสามารถในการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคเรื้อรังและซับซ้อนมีมากขึ้น^{4,5} ทำให้จำนวนผู้ป่วยเด็กโรคเรื้อรังที่ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นระยะเวลานานมีมากขึ้น ดังนั้น การดูแลเด็กเจ็บป่วยอย่างเป็นองค์รวมทั้งการดูแลสุขภาพกาย สุขภาพใจ ตลอดจนพัฒนาการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในเด็กกลุ่มนี้ ซึ่งพบว่า เด็กกลุ่มนี้ที่ต้องเข้ารับการรักษาต่อเนื่องในโรงพยาบาลหรือต้อง

มารับบริการที่แผนกผู้ป่วยนอกอยู่เป็นระยะ ๆ อาจมีการขาดโอกาสในการได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จากสถิติโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ ในปี พ.ศ. 2563-2565 พบว่า มีผู้ป่วยเด็กที่มารับบริการที่แผนกผู้ป่วยนอกเฉลี่ย 41,340 ต่อปี และมีผู้ป่วยต้องเข้ารับการรักษานในหอผู้ป่วยในโรงพยาบาล ได้แก่ หอผู้ป่วยกุมาร จำนวน 3,892 ราย หอผู้ป่วยทารกแรกเกิดป่วย จำนวน 1,949 ราย หอผู้ป่วยหนักกุมาร จำนวน 93 ราย และหอผู้ป่วยหนักทารกแรกเกิด จำนวน 117 ราย รวมทั้งสิ้นเฉลี่ย 3,800 ต่อปี⁶ โดยมีผู้ป่วยที่เป็นโรคเรื้อรังเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ได้แก่ โรคมะเร็ง โรคเลือด โรคหัวใจ โรคไต โรคระบบประสาท ซึ่งเด็กเหล่านี้ล้วนเป็นเด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะพัฒนาการล่าช้าและขาดโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เด็กบางคนเมื่อมีอาการป่วยดีขึ้น และกลับเข้าระบบการศึกษาได้ตามปกติ พบว่า เกิดปัญหาเรียนไม่ทันเพื่อน ไม่มีสิทธิสอบเนื่องจากขาดเรียนบ่อย หรือไม่สามารถหาโรงเรียนที่เหมาะสมกับเด็กได้ ทำให้เป็นภาระต่อครอบครัว และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในระยะยาวของเด็ก ดังนั้น ศูนย์การเรียนเด็กป่วยในโรงพยาบาล เพื่อการช่วยเหลือทางด้านพัฒนาการและการศึกษาสำหรับเด็กป่วยที่เข้ารับการรักษานในโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ จึงเกิดขึ้นเนื่องมาจากการเล็งเห็นว่า การดูแลเด็กเจ็บป่วยในสถานพยาบาลควรดูแลอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งรวมถึงการให้โอกาสในการกระตุ้นพัฒนาการและได้รับการโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ได้รับการรักษาโรคทางกายไปพร้อมกันตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ซึ่งบุคลากรทางการแพทย์อาจไม่ได้มีความเชี่ยวชาญโดยตรงในการดูแลด้านนี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีบุคลากรครูและผู้เชี่ยวชาญด้านการกระตุ้นพัฒนาการ เพื่อมาช่วยกระตุ้นพัฒนาการในเด็กวัยก่อนเรียนและช่วยให้เด็กวัยเรียนยังคงได้รับการศึกษาอิงตามหลักสูตร

ของกระทรวงศึกษาธิการอย่างต่อเนื่อง และมีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้สำหรับส่งเสริมพัฒนาศักยภาพด้านการศึกษา รวมทั้งประสานงานกับทางโรงเรียนเพื่อให้เด็กได้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาเมื่อเด็กพร้อม

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของเด็กที่เจ็บป่วยเรื้อรังที่เข้ารับการรักษานในโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2. สนับสนุนและให้การช่วยเหลือทางการศึกษาในเด็กเจ็บป่วยและเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งมีข้อจำกัดทางการศึกษาและมารับบริการแบบผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์

3. พัฒนาองค์ความรู้ของครูผู้สอนให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ส่งเสริมการสอนให้แก่เด็กที่เจ็บป่วยเรื้อรัง รวมถึงพัฒนาองค์ความรู้ของบุคลากรทางการแพทย์ในการดูแลเด็กที่เจ็บป่วยอย่างเป็นองค์รวม รวมถึงด้านการศึกษา

เป้าหมาย

เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาประเภทเด็กเจ็บป่วยเรื้อรัง และกลุ่มเด็กพิเศษต่าง ๆ

สถานที่ดำเนินการ

ศูนย์การเรียนเด็กป่วยในโรงพยาบาล ชั้น 17 อาคาร 72 พรรษา มหาราชินี โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- ศูนย์พัฒนาเด็กพิเศษ กลุ่มงานกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์
- หอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม ชั้น 17 โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์

- มูลนิธิเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

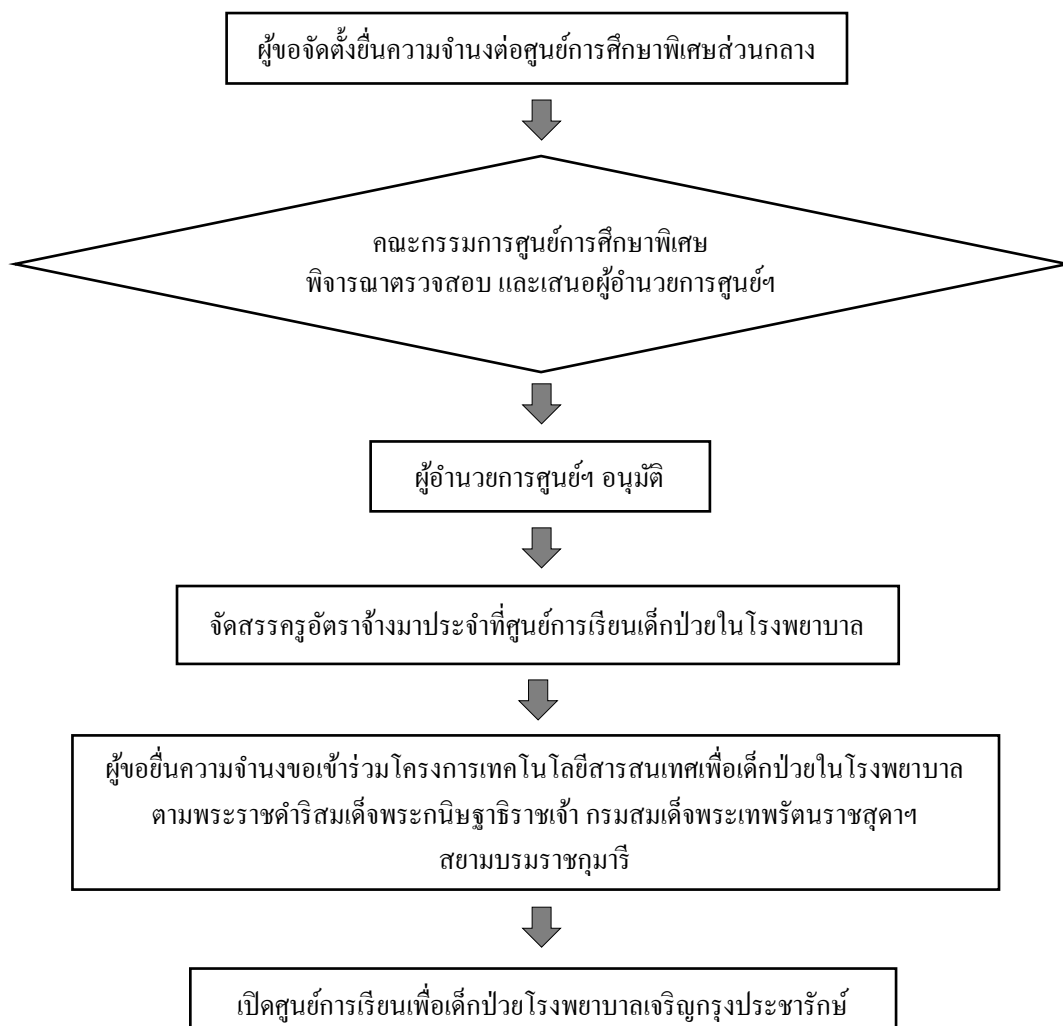
- ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. การขออนุมัติเพื่อดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เด็กป่วยในโรงพยาบาล (ตามแผนภูมิ)
2. ขยายและพัฒนาความรู้ให้กับบุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลเด็กของโรงพยาบาลเจริญกรุง-ประชารักษ์ เกี่ยวกับระบบด้านการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กป่วยเรื้อรัง และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

โดยครูผู้เชี่ยวชาญและการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้

3. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสอนเด็กเจ็บป่วยในโรงพยาบาล
4. จัดหาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ช่วยสอนที่เหมาะสมให้แก่เด็กเจ็บป่วยในโรงพยาบาล
5. ศึกษาดูงานการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศกับเด็กป่วยในโรงพยาบาลต้นแบบ
6. จัดตั้งระบบการให้ดูแลด้านการศึกษาสำหรับผู้ป่วยเด็กที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

แผนภูมิขั้นตอนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เด็กป่วยในโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์

รูปที่ 1, 2 และ 3 พิธีเปิดศูนย์การเรียนรู้สำหรับเด็กป่วยโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2567

โดย นายชาติร์ วัฒนเขจร (รองปลัดกรุงเทพมหานคร) และ
แพทย์หญิงคัทธรินทร์ เจียมศรีพงษ์ (รองผู้อำนวยการสำนักการแพทย์)

รูปที่ 4 และ 5 การให้บริการด้านการศึกษาศูนย์การเรียนรู้สำหรับเด็กป่วยโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์

รูปแบบการจัดบริการ

รูปแบบการให้บริการด้านการศึกษาให้แก่เด็กป่วยในโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ได้รับความร่วมมือจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษส่วนกลางสนับสนุนครูผู้สอนเด็กเจ็บป่วยในโรงพยาบาล การจัดการเรียนการสอนในโรงพยาบาลมี 2 แบบ คือ

1. การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเด็กป่วยในโรงพยาบาล โดยครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มและรายบุคคลตามแต่กรณี

2. การสอนข้างเตียงโดยครูจะนำอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น หนังสือ แท็บเล็ต หรือโน้ตบุ๊ก และ mobile education kit ไปสอนเด็กป่วยที่ไม่สามารถเดินมาที่ห้องเรียนได้

ทั้งนี้ ศูนย์การเรียนรู้เด็กป่วยในโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ จัดให้มีการเรียนการสอน 2 ประเภท คือ หลักสูตรวิชาสามัญ และหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน นำไอซีทีมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งด้านการศึกษาด้านจิตใจ ด้านอาชีพและอื่น ๆ โดยได้รับความร่วมมือจากสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ในพื้นที่รวมทั้งเรียนรู้อิงจาก (Electronic Distance Learning Television: eDLTV) และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้ป่วยเด็กได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และได้รับการพัฒนาตามศักยภาพที่สอดคล้องตามแนวพระราชดำริ

2. เด็กเจ็บป่วยเรื้อรังและเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มารับการรักษาแบบผู้ป่วยนอกและเข้ารับการรักษานในหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลเจริญกรุง-ประชารักษ์มีโอกาสได้รับการส่งเสริมด้านศึกษาและพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กสามารถกลับไปศึกษาต่อในโรงเรียนได้เมื่อมีความพร้อม

3. เด็กเจ็บป่วยและเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลเจริญกรุง-ประชารักษ์ มีทักษะการเรียนรู้ทางการศึกษาโดยใช้สื่อเทคโนโลยี

4. ครูผู้สอนได้พัฒนาการทักษะความชำนาญในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาช่วยในการเรียนการสอนให้แก่เด็กในโรงพยาบาลเจริญกรุง-ประชารักษ์

5. บุคลากรทางการแพทย์ได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมในการดูแลเด็กเจ็บป่วยอย่างเป็นองค์รวม

โดยสรุป การจัดการศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเป็นการดำเนินการประสานงานอย่างบูรณาการของ

ทีมสหวิชาชีพ เพื่อให้เกิดการจัดบริการทางการศึกษาที่ได้มาตรฐาน มีกฎหมายรับรองครอบคลุมเด็กป่วยผู้ที่มีความต้องการพิเศษ และเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมศักยภาพความเป็นมนุษย์เพิ่มจำนวนทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพให้สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างดี โดยความร่วมมือของครอบครัวชุมชนและการทำงานร่วมกันระหว่างบุคคลทางการแพทย์ในโรงพยาบาลกับบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำที่ศูนย์การเรียนรู้เด็กป่วยในโรงพยาบาลเพื่อให้การจัดบริการด้านการศึกษา การจัดการการเรียนการสอนและการใช้สื่อเทคโนโลยีในรูปแบบที่หลากหลายตามสภาวะความเจ็บป่วย และสอดคล้องกับแผนการรักษาของแพทย์ ตลอดจนการประสานงานและจัดบริการเชื่อมต่อทางการศึกษาเพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุดอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างอิสระไม่เป็นภาระของครอบครัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้และเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานศึกษาธิการภาค 12. แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. 2562- 2565) [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 9 พ.ค. 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://reol2.moe.go.th/wp-content/uploads/2021/08/pland-yutasad-kanta-2562-2565.pdf>
2. World Bank Group. World development report 2019: the changing nature of work [Internet]. 2019[cited 2023 May 9]. Available from: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/816281518818814423/pdf/Main-Report.pdf>
3. UNESCO. Global education monitoring report: education and social equity [Internet]. 2020[cited 2023 May 9]. Available from: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373718>
4. LoCasale-Crouch J, Johnson B. Transition from pediatric to adult medical care. *Adv Chronic Kidney Dis* 2005;12(4):412-7.
5. Annunziato RA, Rakotomihamina V, Rubacka J. Examining the effects of maternal chronic illness on child well-being in single families. *J Dev Behav Pediatr* 2007;28(5):386-91.
6. งานเวชสถิติ. ฝ่ายวิชาการและแผนงาน โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์. กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์; 2565.